

מדינת ישראל
המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום חוק זכויות התלמיד

ילדי אוקראינה במלחמה

רקע

אוקראינה היא מדינה במזרח אירופה. עד שנת 1991 אוקראינה הייתה חלק ממדינות החסות של ברית המועצות, מדינה שכללה את רוסיה ומדינות נוספות במזרח אירופה שהיו תחת שליטתה.

עם התפרקות ברית המועצות, אוקראינה קיבלה את עצמאותה.

כיום שתי המדינות נמצאות בסכסוך מדיני שמקורו בסיבות היסטוריות: צבאיות, כלכליות ומדיניות. לטענת ראש ממשלת רוסיה, אוקראינה צריכה להיות חלק מהמדינה הרוסית, בעוד אוקראינה טוענת שהיא מדינה עצמאית ונפרדת מבחינת תרבות, שפה, שלטון וכלכלה, וכך היא צריכה להישאר לדעתם.

כפי שניתן לראות במפה שתי המדינות גובלות זו בזו, והמלחמה הנוכחית מתנהלת בשטחה של אוקראינה.

למצב המלחמה באוקראינה השפעות משמעותיות על חייהם של ילדים ובני נוער, שזכויותיהם הבסיסיות נשללות. בשיעור זה נעסוק בבירור השפעות המלחמה על סביבות החיים של הצעירים האוקראינים ובדרכי הזדהות ופעולה שלנו עבורם ואיתם.

למורה – במצגות האינטראקטיביות [בעברית](#) ו**באנגלית** מצורפות מפה אזורית וסקירה קצרה של הרקע לסכסוך בין רוסיה ואוקראינה.

חלק א' – סיפורה של מאשה

המלחמה המתרחשת בימים אלו בין רוסיה לאוקראינה מציבה אתגרים מורכבים וקשים בפני הילדים. מיליוני ילדים ובני נוער חיים נמצאים בסכנת חיים, וזכויותיהם לחיים, להישרדות ולהתפתחות מופרות.

בסרטון המופץ בעולם מסופר על צעירה בשם מאשה בת 12 החיה עם משפחתה במזרח אוקראינה, וחשופה למוראות המלחמה.

צפו בסרטון שיצר ארגון יוניסף בו מספרת מאשה בקיצור על חייה במלחמה –

https://www.youtube.com/watch?v=MkL2FYxb_p0

למורה – מומלץ לצפות בסרטון פעמיים. פעם בפתיחה ופעם שניה במהלך הדין.

מדינת ישראל
המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום חוק זכויות התלמיד

שיח בעקבות הצפייה בסרטון –

1. מה הרגשתם כשצפיתם בסרטון?
2. איזה חלק בסרטון ריגש, סקרן או הפתיע אתכם? נסו להסביר מדוע.
3. מה ניתן ללמוד מהסרטון על ההתמודדות של מאשה וילדים כמוה החיים כיום באוקראינה באזורי מלחמה?
4. אם הייתם פוגשים את מאשה מה הייתם רוצים לומר לה?

למורה – מומלץ לעשות שימוש בפרח של הלגה (מתוך ספרה של הלגה קלר), כלי לניתוח טקסט חזותי. מוצע להשתמש בו לצורך ניתוח היבטים ערכיים, רגשיים וחברתיים בסרט:

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Zchuyot/LomdimZchuyot/Hafalot/HaperachSheiHelga.htm>

חלק ב' – ילדי אוקראינה בצילה של מלחמה

קיראו או צפו באחד או במספר מהמקורות המצורפים המתארים את מצבם של ילדים ובני נוער באוקראינה

<https://foreignpolicy.com/2022/02/17/ukraine-russia-crisis-invasion-children-kindergarten-school>

<https://www.nbcnews.com/now/video/ukrainian-parents-taking-heartbreaking-measures-to-protect-their-children-133880901889>

<https://www.youtube.com/watch?v=HNT-0H7BUeI>

<https://www.youtube.com/watch?v=-sAMt6rMqzo>

<https://www.unicef.org/ukraine/en/stories/childhood-under-attack>

**במצגת נמצאים מקורות נוספים.

מדינת ישראל
המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום חוק זכויות התלמיד

שיח בעקבות קריאת המקורות

1. על לוח פדלט הוסיפו מילה אחת המתארת לדעתכם את מצבם של הילדים ובני הנוער באוקראינה כיום לאור מה שקראתם או ראיתם.
2. התבוננו יחד על הלוח, והתייחסו למיצג המילים שהתקבל. מה הוא משקף לדעתכם?
3. מה הן הסכנות והקשיים מהם סובלים ילדי אוקראינה במצב המלחמה?
4. כיצד הם ובני המשפחות שלהם מתמודדים עם הקשיים הללו?
5. מה הן הדרכים שבעזרתם ניתן לסייע לילדים אלה?

תיעוד מצב הילדים והנוער

תמונות מספרות – במהלך שנות הסכסוך המתמשך בין רוסיה ואוקראינה תועדו ילדי אוקראינה במצבי חיים שונים בצל מוראות המלחמה.

בקישורים שלפניכם תמונות שצולמו במהלך שנות הסכסוך ועד למלחמה האחרונה המתרחשת בימים אלה.

ניתן לקרוא מידע על כל תמונה בקישור- לחצו על התמונה.

שימו לב לעיצוב המסר בצילום: דמויות, רקע, צבעים, זוויות צילום הילדים, חדות וטשטוש, אור וצל, מה/מי במרכז התמונה ומה/מי ברקע, וכו'.

<https://www.unicef.org/press-releases/schoolchildren-caught-crossfire-eastern-ukraines-four-year-conflict-unicef>

<https://www.airfunding.net/project/33976>

<https://www.kyivpost.com/ukraine-politics/some-152-children-killed-146-injured-in-donbas-since-war-start.html>

<https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3225801>

למורה – במצגת בעברית ובאנגלית תמצאו תמונה וסרטון נוספים שניתן לעשות בהם שימוש בפעילות.

מדינת ישראל המינהל הפדגוגי הפיקוח הארצי ליישום חוק זכויות התלמיד

פעילות

1. בחרו תמונה אחת. התבוננו בה ושתפו מה הן הרגשות שהיא מעוררת בכם. ניתן להיעזר בשאלות עם "פרח" השאלות של הלגה
2. נסו לתאר את הסיפור המסתתר מאחורי התמונה לדעתכם.
3. מהו המסר שצלם התמונה שבחרתם רצה להעביר לצופים בה?
4. האם התמונה עוזרת להמחיש לדעתכם את החוויות שחווים ילדי אוקראינה במלחמה המתרחשת במדינה שלהם?
5. מה הכותרת שהייתם נותנים לתמונה שבחרתם? למורה – חשוב להתייחס כאן לכותרות שונות שתלמידים נתנו לאותה תמונה בה בחרו, ולאופנים השונים בה פירשו אותה.
6. האם פגשתם בתמונות נוספות של ילדים בשטחי מלחמה. הוסיפו. כתבו את מקור התמונה או הקישור. יש לשמור על זכויות יוצרים.

חלק ג' – "גם להם מגיעות זכויות"

עקרונות האמנה הבינלאומית לזכויות הילדה והילד :

האמנה חלה על כל "ילד" אשר על-פי הגדרתה הינו **"... יציר אנוש מתחת לגיל שמונה עשרה ... אשר נמצא בתחום השיפוט של המדינה (סעיף 2 לאמנה).**

- **עיקרון השוויון (איסור הפליה)** – סעיף 2 לאמנה.
- **עיקרון טובת הילד** – סעיף 3 לאמנה.
- **עיקרון החיים, ההישרדות וההתפתחות** – סעיף 6 לאמנה.
- **עיקרון השתתפות ילדים בהחלטות הנוגעות לחייהם** – סעיף 12 לאמנה.

מדינת ישראל
המינהל הפדגוגי
הפיקוח הארצי ליישום חוק זכויות התלמיד

מקורות מידע נוספים לקריאה –

הועדה לזכויות הילד פרסמה :

[OHCHR | Ukraine: UN committee urges end to killings of children](#)

יוניסף פרסם :

[One week into conflict in Ukraine, half a million children become refugees \(unicef.org\)](#)

כתבה משודרת :

[כספומטים ריקים, מצרכים אוזלים ותורי ענק: האוקראינים בורחים לפולין - YouTube](#)

אמנת זכויות הילדה והילד – הפרת זכויות ילדים במלחמה

1. עיינו באמנה הבינלאומית לזכויות הילדה והילד, וסמנו זכויות שלדעתכם מופרות.
2. הסבירו בקבוצת הלימוד כיצד מופרות הזכויות לילדים ונוער בני גילכם באוקראינה, הסבירו זה לזה את ההקשר בין מצב הילדים לזכויות שהופרו במלחמה.
3. לכל הילדים נתונה אחריות כלפי הזולת הנגזרת מזכויותיהם, באילו דרכים ניתן יהיה לסייע לילדים באוקראינה בהתמודדות עם הפרת הזכויות אלו? הציעו הצעות לפעילות פרואקטיבית לתלמידי הקבוצה, הכיתה, בית הספר וצעירים אחרים בישראל היכולים לפעול למען הילדים שם.
4. באתר הועדה לזכויות הילד באו"ם ישנם מספר מסמכים ומקורות מידע העוסקים בילדי אוקראינה החיים בצל המלחמה. בחרו מסמך אחד והגיבו עליו בכתב. את כלל התגובות שלכם ניתן יהיה לשלוח אלינו. (קישור לכתובת דוא"ל במצגות בעברית ובאנגלית).
5. הכינו רשימה של הצעות, ובחרו דרך פעולה. תכננו את צעדיכם ליישום פעולה זו.
6. ניתן ליצור קיר כתתי עם צילומי הילדים ועליהם משפטים קצרים המביעים אמירות של התלמידים למצב.

למורות – עדכנו אותנו כיצד החליטו התלמידים לפעול. תוכלו להתייעץ גם איתנו.

ניתן לפנות להיוועצות ולסיוע ליוסי מיכל - yossimic@education.gov.il